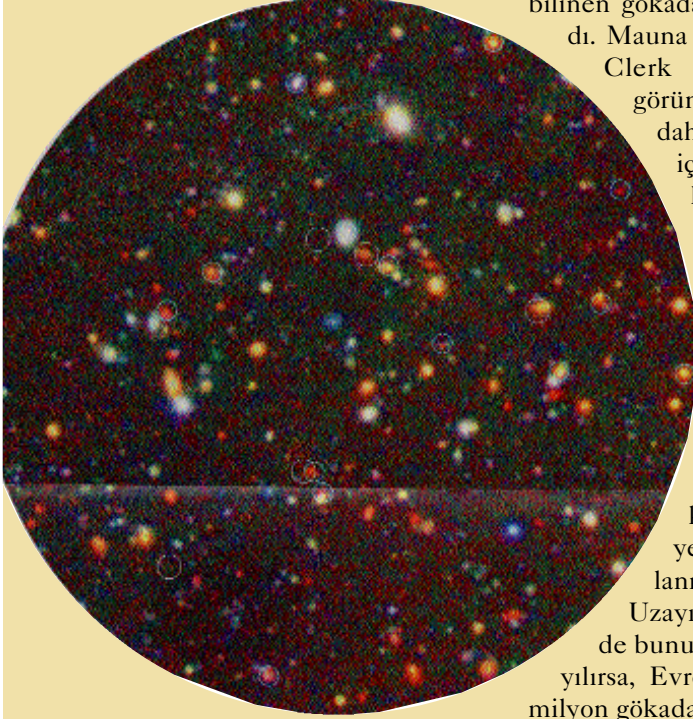

Bilim ve Teknoloji Haberleri

Selçuk Alsan

Saklanan Gökadalar

bilinen gökadalara kadar parlıyorlardı. Mauna Kea'deki yeni James Clerk Maxwell teleskopu, görünür ışıktan 1000 kat daha uzun dalga boyları için bir uzay haritası hazırlanmasını mümkün kılıyor. Bunun yararı ise şu: Uzaydaki büyük toz bulutları görünür ışığı dağıtır ya da soğurur; buna karşı gökadalardan gelen kızılötesi ışınlarını geçirirler. Gökte iki küçük alanı gözlemleyen Barger ekibi saklanmış üç gökada buldu.

Uzayın diğer bölgelerinde de bunun doğru olduğu varsayılırsa, Evren'de daha böyle 40 milyon gökada var demektir. Barger bu gökadalardan ötekilerden 100 kat daha fazla enerji verdiğini bildiriyor. Bunların olağanüstü parlaklığı, yıldızların oluşumundaki patlamalara bağlı olabilir. Barger bu gökadalardan görünür ışık elde edilebilirse yaş ve uzaklık belirlenmesinin de mümkün olacağını düşünüyor. Bugün için bu gökadalardan çok az görünür ışık geliyor. Resimde daire içinde gösterilenler yeni bulunmuş gökadalardır; bunlar bilinen gökadalardan çok daha fazla enerji veriyorlar.

Discover, Kasım 1998

İki yıl önce gökbilimciler Hubble teleskopunu uzayın görünüşte boş bir bölümüne çevirip orada 10 gün tuttular. Sonuç: Hubble derin alan teleskopu gökada sayısı tahminini iki katına çıkararak bu sayıyı en az 50 milyar yaptı. Hawaii Üniversitesi'nden Amy Barger ekibi, uzay tozlarının arkasındakileri görebilecek yeni teleskoplarını iki hafta süreyle uzayın küçük bir bölgesine çevirdiler. Sonuç şaşırtıcıydı: Daha önce hiç görülmemiş çok sayıda yeni gökada keşfedildi; bunlar da

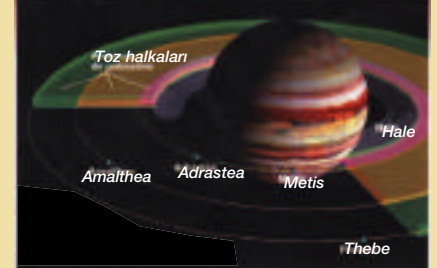
Uzayda Toz Bulutları

Uzay teleskopu Hubble, eliptik gökada NGC 7052'nin merkezinde, kütlesi Güneş kütesininin 300 milyon katı olan bir kara delik etrafında, 3700 ışık yılı çapında, dönen bir toz bulutu diski keşfetti. Resimde NGC 7052 gökadası, kara deliğin yeri ve toz bulutu görülüyor.

Science et Vie, Ekim 1998

Jüpiter'in Toz Halkaları

Jüpiter'in dört küçük uydusu vardır: Amalthea, Thebe, Adrastea ve Metis. Bu dört uydu, dev gezegeni çevreleyen toz halkalarını yaratmışlardır. NASA gökbilimcileri, 1996 ile 1997 arasında Galileo uzay sondasının onlarca resmini çektiği toz halkalarını inceledikten sonra bu sonuca vardılar. Sondanın kameraları, bu halkalardan her birinin, uydulardan birinin yörüngesine karşılık olduğunu gösterdi. Bu küçük "Ay"lar, çok sayıda cisim kendine çeken Jüpiter'e yakın (250 000 km'den az) olmaları nedeniyle, birçok çarpışmaya maruz kalırlar. Birçok göktaşı ve kuyruklu yıldızla çarpışmaları sonucu, yörüngeleri boyunca yayılarak Jüpiter'in halkalarını oluştururlar.

Amalthea yörüngesindeki toz halkasının kırmızı oluşu da bunu doğrulamaktadır; çünkü Amalthea'nin yüzeyi de kırmızıdır.

Science et Vie, Kasım 1998

Uydular Salgınları Anlayabiliyor

Uydulardan alınan resimlerin incelenmesi, sivrisinekle bulaşan salgın hastalıkları haber verebiliyor. Bunun için sivrisineklerin üremesine en elverişli, yani normalin üstünde yağış alan alanlara bakılıyor. Atlanta'daki (ABD) Hastalık Kontrol Merkezi bu yöntemi şimdiden hanta virüsünün yaptığı salgınları haber almada kullandı.

Science et Vie, Kasım 1998